

**په وسله والو شخړو کې د ملکي وگړو د خونديتوب په تړاو درې میاشتني راپور
د ۲۰۱۸ کال د جنوري له لومړۍ نیټې څخه د مارچ تر ۳۱ می**

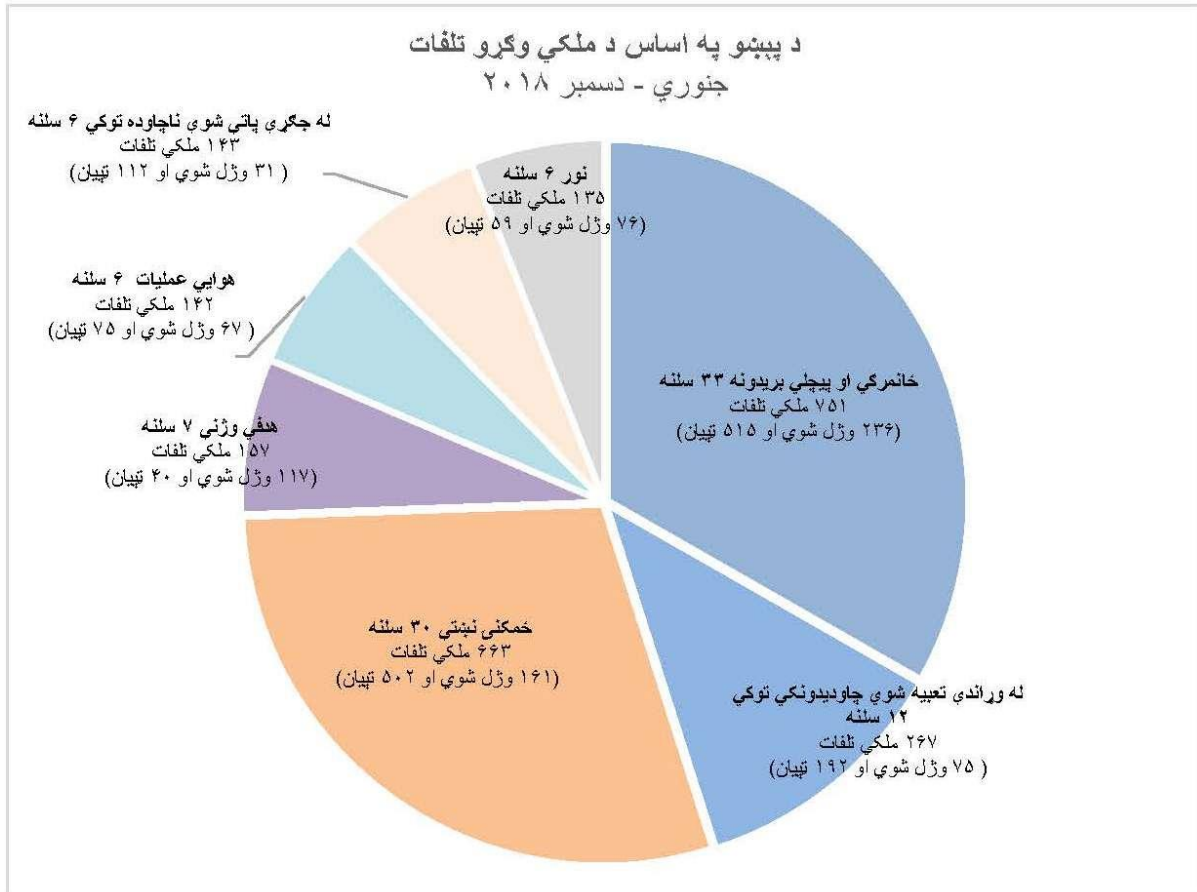
په افغانستان کې د ملگرو ملتونو د مرستندويه پلاوي دفتر یوناما یو ځل بیا په جگړه کې په ښکېلو غارو غږ کوي چې د ملکيانو د خونديتوب په موخه خپلې هڅې پیل کړي، ځکه د ۲۰۱۸ کال په لومړیو دريو میاشتو کې د ملکي تلفاتو کچه د ۲۰۱۷ کال همدې مودې ته ورته لوړه پاتې ده.

د ۲۰۱۸ کال د جنوري له لومړۍ نیټې څخه د مارچ تر ۳۱ می نیټې پورې یوناما ۲۲۵۸ ملکي تلفات ثبت کړي (۷۶۳ وژل شوي او ۱۴۹۵ تېيان دي)، چې دا د ۲۰۱۶ او ۲۰۱۷ میلادي کال د لومړیو دريو میاشتو په څیر د ملکيانو د ورته کچې ثبت شوی زیان منعکسوي.

پېچلي او ځانمرگي بریدونه چې له وړاندې تعبیه شوي چاودیدونکي توکي په کې کارول شوي د ملکي تلفاتو مهم لامل پاتې شوي چې دا په ۲۰۱۸ کال کې نوي بڼه گڼل کېږي. ځمکنۍ نښتې د ملکي تلفاتو دوهم مهم لامل دی چې ورپسې قصدي او هدفې وژني، له جگړو پاتې شوي چاودیدونکي توکي او هوايي بریدونه یې نور لاملونه دي چې تر ډیره په نښتو کې د کابل، هلمند، ننگرهار، فاریاب او کندهار ولایتونه یې تر نورو ډیر اغیزمن کړي دي.

په داسې حال کې چې ماموریت د پېښو له اړخه د ملکي تلفاتو په برخه کې لوړوالی ثبت کړی، د ځمکنیو نښتو له امله په رامنځ ته شویو تلفاتو کې د پام وړ ۱۵ سلنه کموالی راغلی، همدارنګه د له وړاندې تعبیه شویو چاودیدونکو توکو ای ای ډی او همدارنګه هدفې وژنو په برخه کې هم لږ کموالی راغلی دی. یوناما د حکومت ضد عناصرو په بریدونو کې چې په ترڅ کې یې په قصدي توګه ملکيان په نښه شوي دي، د رامنځ ته شویو ملکي تلفاتو په شمیر کې خواشینونکي زیاتوالي ثبت کړي دي.

د ۲۰۱۸ کال په لومړیو دریو میاشتو کې وسله والی نښتي د بنځو د ۲۱۷ تلفاتو لامل شوي (۶۰ وژل شوي او ۱۵۷ ټپيان شوي). بنځو ته د اوبښتو تلفاتو سم نیمایي لامل ځمکنی نښتي دي، تر څنګ یې د خامنرګو او بېچلو بریدونو او هوایي بریدونو له امله کړېدلې دي. په ټوله کې د بنځو په تلفاتو کې ۲۴ سلنه کموالی راغلی، ماموریت د بنځو په تلفاتو کې په دوامداره توګه د لوړې شمیرې په تړاو اندېښنه په ډاګه کوي.

ماشومان او وسله والی شخړی

یوناما د ۲۰۱۸ کال په لومړیو دریو میاشتو کې په وسله والو شخړو کې د ماشومانو ۵۸۳ تلفات ثبت کړي دي (۱۵۵ وژل شوي او ۴۲۸ ټپيان شوي)، چې دا په ټوله کې د ۲۰۱۷ کال د همدې مودې په پرتله ۲۳ سلنه ټیټوالی ښيي. دا ټیټوالی تر ډیره په ځمکنیو نښتو کې د لږو ماشومانو د وژل کیدو او ټپي کیدو پایله ده، که څه هم دا بڼه یې د ماشومانو د تلفاتو مهم لامل پاتې شوی. یوناما خپله اندېښنه په ډاګه کوي چې ماشومان یو ځل بیا د جګړو له پاتې شوو چاودیدونکو توکو له اړخه د رامنځ ته شوو ملکي تلفاتو (۸۹ سلنه) یوه مهمه برخه جوړوي. د حکومت مخالفو عناصرو له لوري د ماشومانو ګمارل^۱ هم یوه ستونزه پاتې شوي او ماموریت د ۲۰۱۸ کال په لومړیو دریو میاشتو کې په پوځي عملیاتو کې د ګمارل شوو ماشومانو د وژل کیدو په تړاو خواشینونکي رپورټونو تر لاسه کوي.

حکومت مخالفه عناصر

یوناما اندېښنه په ډاګه کوي چې حکومت مخالف عناصرو ته منسوب شوو تلفاتو په کچه کې زیاتوالی راغلی چې په دې کې د ملکيانو د هډفي وژنو دوام هم راځي. د ۲۰۱۸ کال په لومړیو دریو میاشتو کې حکومت مخالف عناصر د ۱۵۰۰ ملکي تلفاتو

^۱ د نړیوالو نورمونو مطابق، له اتلس کلنې څخه ټیټ عمره کسان ماشومان بلل کیږي.

لامل شوي (۵۱۱ وژل شوي او ۹۸۹ ټپيان دي)، چې دا د تير کال د همدې مودې په پرتله شپږ سلنه زياتوالی په ګوته کوي. يوناما ۶۷ سلنه ملکي تلفات حکومت مخالفه عناصرو ته منسوبوي چې ۵۰ سلنه يې طالبانو، ۱۱ سلنه يې داعش/د اسلامي دولت د خراسان څانګې ته، څلور سلنه يې نا مشخصو حکومت مخالف عناصرو ته (چې ځان داعش/د اسلامي دولت د خراسان څانګې ته منسوب بولي) او ۲ سلنه د دغو حکومت مخالف عناصرو تر منځ جګړو ته منسوب کړي دي.

د ۲۰۱۷ کال د لومړيو دريو مياشتو په پرتله د حکومت مخالف عناصرو د بريدونو له اړخه چې په قصدي توګه ملکيان په کې په نښه شوي رامنځ ته شوي، ملکي تلفات څه باندې دوه برابره زيات شوي دي. چې دا د ټولو ملکي تلفاتو ۳۹ سلنه او د هغو ملکي تلفاتو چې حکومت مخالف عناصرو ته منسوب شوي ۵۹ سلنه جوړوي. په خواشينونکي توګه د ۲۰۱۶ او ۲۰۱۷ کلونو په څېر د حکومت مخالف عناصرو د شعیه وګړو په وړاندې مستقيمو بريدونو ته دوام ورکړی چې ۱۵۴ تلفات يې رامنځ ته کړي (۴۹ وژل شوي او ۱۰۵ ټپيان) چې نژدې ټول د ځانمرګو او پيچلو بريدونو له امله دي چې داعش /د اسلامي دولت د خراسان څانګې يې مسوليت په غاړه اخيستی.

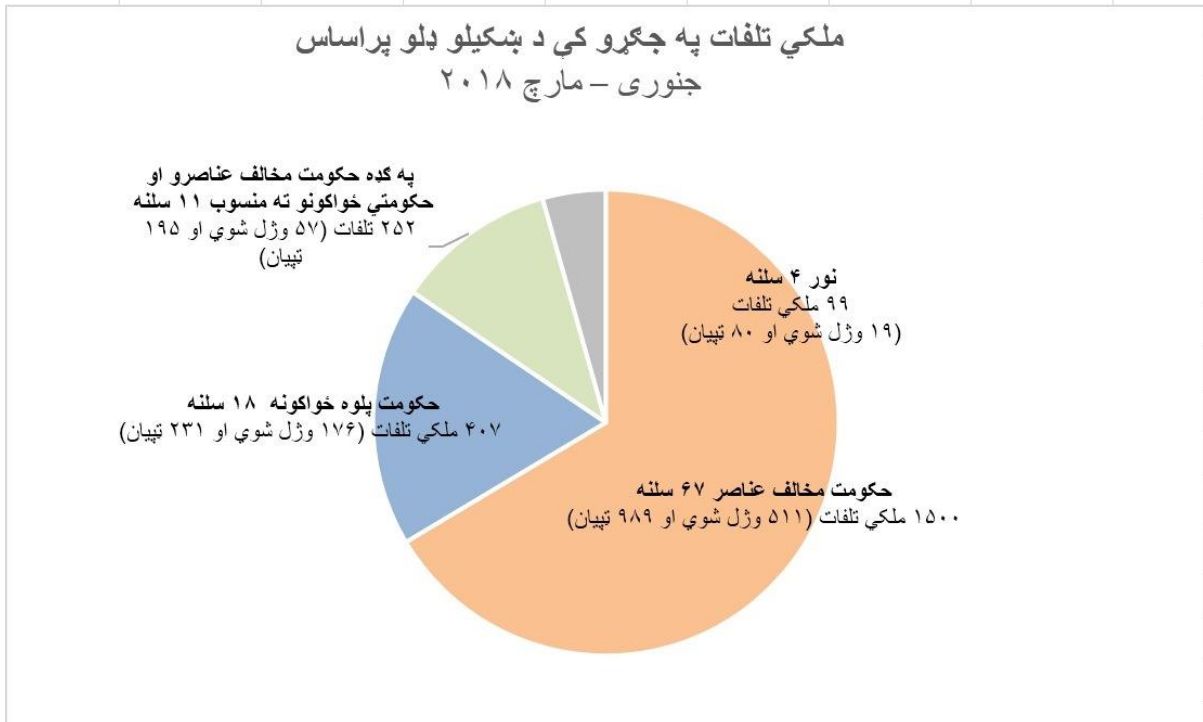
د حکومت مخالف عناصرو له لوري ځانمرګي او پيچلي بريدونه د ۷۵۱ ملکي تلفاتو (۲۳۶ وژل شوي او ۵۱۵ ټپيان) لامل شوي چې دا د ۲۰۱۷ کال د همدې مودې په پرتله د دې تکيټ له اړخه د ثبت شوو تلفاتو څه باندې دوبرابره ده چې د ټولو تلفاتو ۳۳ سلنه جوړوي. له وړاندې د تعبيه شوو چاوديدونکي توکو له امله رامنځ ته شوي ملکي تلفات لږ شوي، د حکومت مخالف عناصرو له لوري له تبعيض پرته او د له وړاندې تعبيه شوو بشقاب ته ورته فشاري چاوديدونکي توکو ناقانونه کارونه د ۱۵۶ ملکي تلفاتو (۴۹ وژل شوي او ۱۰۷ ټپيان) لامل شوي چې دا د تير کال د همدې مودې په پرتله ۳۴ سلنه کموالی په ګوته کوي. يوناما خپله انديښنه په ډاګه کوي چې ماشومان په دوامداره توګه د تلفاتو له دريو يوه برخه جوړوي.

حکومت پلوه ځواکونه

د ۲۰۱۷ کال په دوام، د ۲۰۱۸ کال په لومړيو دريو مياشتو کې د حکومت مخالف عناصرو ته د منسوب شوو ملکي تلفاتو په کچه کې ۱۳ سلنه ټيټوالی راغلی چې د ۴۰۷ ملکي تلفاتو څخه (۱۷۶ وژل شوي او ۲۳۱ ټپيان). دا کموالی تر ډيره د ځمکنيو نښتو پرمهال حکومت پلوه ځواکونو ته د منسوب شوو ملکي تلفاتو په کچه کې د ۳۶ سلنه کموالي پايله ده. حکومت پلوه ځواکونه د ۲۰۱۸ کال د لومړيو دريو مياشتو په ترڅ کې د ټولو ملکي تلفاتو د ۱۸ سلني لامل شوي (۱۱ سلنه افغان ملي امنيتي ځواکونه، ۲ سلنه نړيوال پوځي ځواکونه، ۴ سلنه نا مشخص حکومت پلوه ځواکونه او يوه سلنه حکومت پلوه وسله والي ډلې).

له دې سره سره، يوناما د هوايي بريدونو له اړخه د رامنځته شوو ملکي تلفاتو په ځانګړي توګه د بنځو او ماشومانو په اړه خپله انديښنه په ډاګه کوي، چې دا د دغو بريدونو له امله د ملکي تلفاتو څه باندې نيمایي جوړوي. د ۲۰۱۸ کال په لومړيو دريو مياشتو کې يوناما د هوايي بريدونو له امله ۱۴۲ ملکي تلفات (۶۷ وژل شوي او ۷۵ ټپيان) ثبت کړي چې دا د ۲۰۱۷ کال د همدې مودې په ترڅ کې له ثبت شوو شميرو سره سمون لري. ماموريت د هوايي بريدونو له امله د رامنځ ته شوو تلفاتو ۳۵ سلنه نړيوالو پوځي ځواکونو، ۳۵ سلنه يې افغان هوايي ځواکونو او پاتې نور يې نا مشخص حکومت پلوه ځواکونو ته منسوبوي.

د افغانستان د حکومت له لوري د ملکي تلفاتو د مخنيوي په موخه فعاليتونه روان دي چې دا د دوي په عملياتو کې په ځانګړي توګه د ځمکنيو نښتو له اړخه د ملکي وګړو د مرګ ژوبلې په کچه کې د کميدو لامل شوي. يوناما د ملکي تلفاتو د مخنيوي او کميدو په تړاو د ملي پالیسي د عملي کيدو په لور ګامونو هرکلی کوي او په ډاګه کوي چې د فبروري له نهمې، دا د حکومت مسوليت جوړيزي چې له متعارفو وسلو څخه د کار اخيستنې د منع د کنوانسيون د پنځم پروتوکول سره په سمون کې چې له جګړو څخه د پاتې شوو ناچاوده مهماتو په اړه انديښنه څرګندوي، د عملي کيدو وړ دی. اوس حکومت مسوليت لري څو د ناچاوده توکو د احتمالي ککړتيا موقعيتونه د له منځه وړلو او پاکولو په موخه تعقيب او نښه کړي. يوناما نړيواله ټولنه هڅوي څو د دې مسوليتونو په پوره کولو کې د حکومت ملاتړ وکړي. ماموريت يو ځل بيا يادونه کوي چې نړيوال پوځي ځواکونه بايد تخنيکي، مالي، موادو يا بشري سرچينو مرستې چمتو کړي، او ډاډ تر لاسه کړي چې پاتې شوي توکي وېجاړ شوي دي.

د نورو معلوماتو لپاره د ملکي وگړو د خوندیتوب په تړاو د یوناما کلنی او شپږ میاشتني رپورت دلته موندلی شئ:
<http://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>